

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értéküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Aron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A gyümölcsészeti és kertészeti kiállításról. — A kiállítók névsora. — Gyümölcsészeti értekezlet. — Kiállítási kitérítések. — Eladó gyümölcs. — Vidéki gazdasági tudósítások: Apanagyfalu, Dicső-Szt.-Márton. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A gyümölcsészeti és kertészeti kiállításról. *)

Az erdélyi gazdasági egyesület ma october 28-án megnyitott kiállítása igen sikerültnek bizonyul.

Nemcsak az erdélyi részekből, de a Királyhágón túlról is sokan felkeresték kiállított czikkeikkel s gyümölcsészeti része minden eddigi kiállítást fölülmul.

A kik az első gyümölcsészeti kiállításra visszaemlékeznek, midőn 1854-ben az uri casinóban egy billiárd-asztalon elfértek kiállítóink e téren való kiválóbb productumainkkal, nagy meglepetéssel fogadták a ma megnyitott kiállításban tapasztalható haladást.

A kiállítás megnyitása ma délelőtt 11 órakor ment végbe.

A városi közgyűlési terem díszes közönséggel telt meg. Ott láttuk a gazdasági egyesület kiválóbb tagjai közül: br. Bánffy Dánielt, Sámi Lászlót, Páll Sándort, dr. Berde Áront, Inczédi Sámuel, br. Huszár Sándor kataszteri igazgatót, Hancz Pált, Nagy Péter püspököt; továbbá Vörös Sándor gazdasági intézeti igazgatót, Nagy Béla pénzügyi igazgatót, Girsik János jószágigazgatósági főnököt stb.

A szakférfiak is szépen voltak képviselve; ott voltak: Lukácsi Sándor gyümölcsészeti miniszteri biztos; Miklós Gyula borászati miniszteri biztos, Villási Pál keszthelyi gazd. taninté-

*) Miután könnyen érthető okokból a kiállításról magunk nem referálhatunk; jelen czikket a „Magyar Polgár“-ból vesszük át.

Szerk.

zeti kertészeti tanár, Biró Pál debreczeni gazd. tanint. főkertész és kertészeti tanár, Gobóczy Károly nagyváradi gazd. egyl. titkár, Zonda László Dobokamegyei gazd. egyl. kertész, Kovács Sámuel ev. ref. pap Déésről, Wolf Gábor Tordáról, Walz Lajos egyetemi főkertész, Ritter Gusztáv gazd. int. kertész, Krissek István erd. gazd. egyesületi kertész, Szabó Samu ev. ref. főtanodai tanár és ismert pomológ, Tauffer Ferenc kertészeti kereskedő, Fekete Pál szőlőszeti vándortanár. stb.

A gyűlést Szabó József az erd. gazd. egyesület alelnöke nyitotta meg rövid beszéddel. Tudtul adta, hogy Tisza László egyesületi elnök személyesen óhajtott jelen lenni a kiállításon s megnyitni azt, de betegség akadályozta e szándékában. Melegen üdvözli elnök az ország különböző részeiből egybe sereglett gazdaközönséget, kik személyes jelenlétükkel és a kiállításban való részvétükkel az egyesület gyümölcsészeti és kertészeti szakosztályának törekvéseit sikerre juttatták. Jelzé az erd. gazd. egyesületnek e téren eddigi munkásságát s az elért eredményeket, melyek közt legjelentékenyebb az, hogy a gyümölcstenyésztésre nézve minden kiváló európai fajjal kísérletek tétettek s megállapított a tenyésztésre legalkalmasabb fajok jegyzéke. A mai kiállításnak egyik célja éppen ezen fajok bemutatása. Másik célja, hogy a gazdaközönség tanulást és okulást merítsen e kiállítás által felmutatott eredményekből arra nézve, hogy a közlekedés fejlődésével gyümölcstenyésztésünk is kereskedelmi tényezővé fejlődhessek.

Kéri a kiállítási csoport megismerését, tanulmányozását. Beszédét azzal az óhajttal végzi, vajha e kiállítás tapasztalatai és eredményei mennél hasznosabbak ká válnának közgazdasági állapotaink jövő fejlődése tekintetében.

A gyűlést megnyitottnak nyilvánítván, felkéri Szabó Sámuel tanárt a rendező bizottság részéről, hogy a bíráló bizottságok megalakítására a jelentést tegye meg.

Szabó Sámuel: Mőlyen tisztelt közönség! Nekem ju-

tott a szerencse, hogy az erdélyi gazd. egyesület kertészeti szakosztálya által kinevezett rendező bizottság részéről Önöket üdvözljem és a kiállítási termék első megtekintésére, a látogató közönség birtokába adására meghívjam.

Csekély az, a mivel szolgálhatunk; csekélyebb annál, a mit bemutatni óhajtottunk és akartunk. — Egy nagy terem, benne válogatott kerti növények díszes csoportjai. Nehány lécezet megrakva szép szőlőfürtökkel. Három kisebb terem, egyikben körtve-, kettőben alma-gyűjtemény. Egy kis emeleti részlet, vetemények és kerti eszközök számára. Ennyi az egész.

És mégis érzem s állítani merem, hogy a mai nap ünnep, hatásában tágasb körre terjedő nemzeti ünnep. Csakhogy nem a híres, hanem a csendes emberek ünnepe.

Nem azon emberek ünnepét üljük, kik mindennap valamely nagy dolgot hajtanak, vagy legalább hiszik, hogy hajtottak végre; kiknek neveivel telve vannak a napi lapok; híreket széthordja az ország minden szögletébe. A mai nap azoké, kik zaj nélkül, szerény körben, lassan de laukadatlaul viszik előbbre a feivállalt munkát.

Meggyőződés szerint: a nagy dolgok nem egyszerre születnek, hanem csekély kezdetből, lassan nőnek nagyra. Az élőfa kicsiny magból fejlődik és évek alatt válik kertünk díszévé, a fáradt vándor pihenő helyévé, a bércek koszorújává. Az óramutató: percenként csak egy-egy parányi lépést tesz előre, de a percekből nőnek ki: a századok, ezredek, — végteleen idő! . . .

A földmives ekéje, a kertész úsója, ollója egyszerű, jelentéktelen eszközök: de együtt hatásukban, sok idő alatt azt hozzák létre, a mi hazánk fennállásának legerősebb alapja, virágzásának legbiztosabb záloga; ők teszik az országot vagyonnossá, gazdaggá! . . .

Tárgyamhoz közelebb szállva: 2—3 évtized óta működik Kolozsvárt a kertészeti szakosztály, kevesek által ismervé itt helyt, annál kevésbé az ország távolabbi vidékein. Kisebb-nagyobb időközökben többnyire hetenként egyszer összegyűltek, izleltek, bírálták a helyi és kedvezőbb években a vidékről összegyűjtött gyümölcsöket, eszmeeserét folytattak a fontosabb szakkérdések fölött.

Az anyagot néha bőkezűséggel és sok ezer frtra menő áldozattal nyújtotta a kert. szakosztály számára az erdélyi gazd. egyesület választmánya. Beszereztetett külföldi első forrásokból s kísérlet és éveken keresztül folytatott bírálat tárgyát képezte 1000 fajnál több, csupán alma és körtve. Az eredményt igen röviden egy pár tételbe foglalhatom. Talán kevesebb lesz, mint a mennyit a t. közönség vár, de azt hiszem sok tanulságot foglalnak magukban.

1) Ne kapkodjunk sokfelé; ne természetünk csupán cifra nevéért sokféle gyümölcsfajt. A sokféleség, vagy változatosság helyén lehet egy műkedvelő, vagy szaktudós kertjében, de a nagy közönség válogatott, kevés fajt nagy tömegben kell, hogy miveljen.

2) Ne keressük messze magunktól a szükségessé, míg a közelfekvőt meg nem ismertük. Gyakran csak kezünkkel kell kinyújtani, hogy a jót, sokszor a legjobbat itt-

hon megtaláljuk és mi a helyett, hogy a meglevőt érdeme szerint becsülnök: erőt, időt, pénzt, feccsérünk az idegenért.

A külföld százakra menő, elhíresztelt jelességei mellett megtanultuk nagyra becsülni a hazait, itthonit. Erdély eredeti almafajai közt van néhány, melyeknél a mi viszonyainkhoz illebb, jobb: sehol sincs.

E tanúságoknak nagy hasznát vehetjük más téren is. Csak szem előtt tartsuk, el ne feledkezzünk róluk, midőn sokat emlegetett hátramaradottságunkból kivergődni törekszünk.

Sok türelem, nagy kitartás, egyetértés, munkásság, erős akarat hozták létre az eredményt. Csak ily tulajdonok birtokában s ha így munkálkodik minden hazafi saját körében: teljesedhetik be rajtunk a költő szava:

Szép vagy ó hon! bércek, völgy változnak g a z d a g öiedben,
N a g y g y á: csak fiaid szent akaratja tehet! . . .

* * *

Ezután részletesen fejtegeti a kiállítás keletkezését és várakozáson felül való sikerét.

Végül meghíván a gyűlésen résztvevőket a kiállítás megtekintésére közli a bíráló bizottságok névsorát.

A kiállítási bíráló-bizottság a következőképen alakított meg; Elnök Tisza László, alelnök Miklós Gyula.

a) Alma és körtve-csoport. Bírálók: dr. Berde Áron, Brassai József, br. Kemény János, Kovács Sámuel, Lukácsy Sándor, Villási Pál, Wolff Gábor. Alakulási ülését tartja 28-kán d. u. 3 órakor az egyleti irodában. A rendező bizottság részéről tagja Szabó Sámuel.

b) Szőlő és egyes gyümölcs. Bírálók: Dengel István, Fekete Pál, Gotthárd József, Lengyel Ádám, Molnár István, Senor Ágoston, Zonda László. Alakul 28-án d. u. 5 órakor az egyleti irodában. A rendező bizottság részéről tagja Szentgyörgyi Lajos.

c) Vetemény és főzelék. Bírálók: Gobóczy Károly, Kilin Miklós, Rosenberger Mátyás, Szabó József, Tóth István, Velics Ödön, Voith János. Alakul 29-én d. e. 9 órakor a kiállítás helyén. A rendező bizottság részéről tagja Ritter Gusztáv.

d) Szobakertészet. Bírálók: br. Bánffy Ádám, Biró Pál, Füzy Sándor, Horváth Bertalan, dr. Nagy József, Reinbold Olivér, Wernlein Ernő. Alakul 29-én d. e. 9 órakor. A rendező bizottság részéről tagja Walz Lajos egyetemi főker-tész.

e) Kerti eszközök osztálya. Bírálók: gr. Kornis Victor, Puhl Ignác, Taufer Ferencz, Suchan Venczel. Alakul 29-én d. u. 3 órakor. A rendező bizottság részéről tagja Ritter Gusztáv.

Minden csoport választ elnököt és előadót, kik az okmányokat is alájegyzik. Jelentések beadási ideje f. hó 30-án déli 12 óra. Beadandók a titkárhoz. A gyümölcsészeti bizottság rendelkezik a kerti eszközökre kitűzött érmekkel is. Jelentette továbbá előadó, hogy este 8 órakor társas vacsora lesz a Hungáriában.

Szabó Sámuel után Lukácsy Sándor szólal fel. Indítványt tett az iránt, hogy a jelen kiállítás alkalmából értekezlet tar-

tassék a felett, valjon minő eszközökkel volna elérhető, hogy gyümölcs tenyésztésünk mint közgazdasági tényező kellően felkaroltassék. Közhelyeslés fogadta. A délután 3 órai bíráló bizottsági alakuló gyűlés határozza el, hogy az értekezlet mikor tartassék meg.

Ezzel a megnyitó gyűlés véget ért.

A jelen voltak az elnöki meghívás következtében testületileg eltávoztak az redoute épületben elhelyezett kiállításra, hol Szabó Sámuel, Szentgyörgyi Lajos, Walz és Ritter urak, a különböző csoportokban elkalauzolták a vendégeket, egyszersmind tájékoztató felvilágosításokkal szolgáltak minden kérdésre.

A kiállítás igen izlésesen van berendezve. Gamauf egyleti titkár és a rendező bizottság kiváló érdeme, hogy a szakcsoportok elhelyezésénél a rendet a külsőnál párosítani ügyesen tudta.

A lépcsőház cseppkő és tuja-erdő díszítése már szembezőkő. A redouté nagy terem négy szőlő állványa és szobanövény csoportjai, valamint a karzati díszítés elbűvölő szép.

Az alma kiállítás három termet tölt be. A körtve egyet; a vetemény és eszközkiállítás az emeleten van elhelyezve egy külön teremben.

A redoute nagy terme, mint említők, a szoba-növények és szőlőkiállítással van betöltve. Szőlő állvány négy van. Ezek közül legszebb a Szentgyörgyi Lajos tanítóé Kolozsvárról ki 90 fajt állított ki. Bámulatos az, mit egy kicsinyke kis kertben Szentgyörgyi ur szorgalma produkálni birt. Második helyen említhetjük az erdélyi gazdasági egyesület szőlő-kiállítását mintegy 85 fajjal. Dr. Wolf Gyula Tordáról, az erdélyi részek legtudományosabb szőlőse 70 fajjal van képviselve; Zeyk József, kinek még atyja kezdte volt Gombáson a híres csemegefajok tenyésztését, 35—40 fajt állított ki. Nagy Dániel Kolozsvárról szintén 35—40 fajt.

A szobanövények közt legbámulatosabb a Dr. Kresz Ottóné nevére kiállított, de Werlein Ernő úr által szobában nevelt egy igen szép philodendron. Vannak még szép példányok Zobatz, Dr. Nagy József, Vizi Eudréné, Gyarmathy Miklós stb. csoportjaiban, a mint igen szép két ficust is láttunk; egyik a Viziné; másik a Gyarmathy csoportban van.

A nagy terem keleti részében a legfeltűnőbb a Werleinféle csoport a már említett óriás philodendronnal s a legritkább páfrán félékkel (Filices) jobbra balra (Fischer porcellán gyarából) két szép chinai porcellán váza, két igen szép példány Sabal princepissel. A cseppkövekkel igen ügyesen marquirozott csoportokat Walz rendező állította egybe.

Feltűnő csoport ez előtt egy oktagon csoport Zobatz sétateri kertészétől. Szép dracaena fajok, kameliák, az értékesebb növények körül szegélyezve teljes fehér primulákkal. A jobb oldalon ugyancsak Zobatz dracaenái, egy gyönyörű Cicas revoluta s Aralia példányairól nevezetes csoportja van.

A gazdasági tanintézet szoba-növény csoportjai közt a dracaena fajok feltűnőbbek.

A terem közepén dr. Nagy József és Reinhold Olivér urak csoportja van egy gyönyörű bananfával (Musa Ensete) a

legszebb nyílásban levő tûdácokkal, naeceliákkal és begoniákkal.

A Gyarmathy féle csoportban a már említett szép ficuson kívül egy pár ritka szép pineconectitia tuberculata példány ragadja meg a figyelmet. Szépek gr. Haller Gáborné és a Farkas testvérek kiállításai is.

Az almakiállítás az erdélyi gazd. egyesületé a legszebb. Utánna áll Bodor Pál 42 fajjal, a kecskemétvidéki gazd. egyesület 100 fajjal, gr. Haller Ferencz 70 fajjal, br. Wesselényi Béla 70 fajjal, a szolnokdobokamegyei gazd. egyesület, Gellner Gottfried Beszterczéről, Korbuly Bogdán Lompértről, továbbá a kiskunhalasi termelők, Bély Gergely, Berde Áron, Szabó Sámuel, Nagy Dániel stb.

A körtvék közt kitűnő szép a Brassai József 60 faja, a Zeyk József, Tordaaranyosi gazd. egyesület, torda-koppándi kertészet, Bély Gergely, Gellner Gottfried, Vincenti Nándor, Korbuly Bogdán (Mezőség) Szentgyörgyi Lajos stb. kiállítása.

A vetemény-féléknél a kolozs-monostori gazd. intézet és Goböczi pityóka gyűjteménye tűnnek föl.

Szépek a Lészai János (Puj), Nagy Tamásné (Vajda-Szentivány), gr. Kernis Victor és Pfeifer József (Bonczida) kiállításai is.

A bíráló bizottság holnap d. e. 9 órakor kezdi meg működését. (n.)

A kiállítók névsora.

A kiállítási hivatalos anyakönyv szerint a kiállítók száma 126., kik közül néhányan több csoportban is képviselve vannak. A részletes névsor a következő:

I. Alma csoport.

	faj.
1. Brassai József, Kolozsvár	40
2. id. Bodor Pál, „	50
3. Tóth Tamás, „	25
4. Szabó József, Szász-Fenes	12
5. Burkhard Ágoston, Kolozsvár	20
6. Lovag Vincenti Nándor, Diód	30
7. Nótanító-képezde, Kolozsvár	3
8. Scarlat C. Moscu, Bukarest	3
9. Dezső Zsigmond, N.-Enyed	10
10. Szabó Samu, Kolozsvár	15
11. Korbuly Bogdán, Lompért	30
12. Bárd Bányfy Jenő, M.-Sz.-Király	4
13. Gellner Gottfried, Beszterce	60
14. Zeyk József, Gombás	25
15. Kis-Kun-Halasi termelők	60
16. Torda-aranyosi gazd. egyesület	30
17. Torda-koppándi kertészet	60
18. Harmath Sándor, Torda	8
19. Szentpéteri János, „	20
20. Székely László, Csegez	12
21. Korodi Imre, Torda	3
22. Dániel József, „	3
23. Szentpáli Ignác, Ar.-Polyán	15

	faj.
24. Fekete Ferencz, Torda	8
25. Szigethi Sándor, „	6
26. Tamási Péter, Keresztes	5
27. Komjátszegről	3
28. Dénes István, Torda	3
29. Gidrai Demeter, Detrehen	5
30. Osztián Gergely, Torda	3
31. Dr. Némethy, „	3
32. Báró Wesselényi Béla, Zsibó	70
33. Gróf Haller Ferencz, Fejéregyháza	72
34. Kolozs-monostori gazd. tanintézet	12
35. Demeter Béla, Déés	10
36. Nagy Elek, „	12
37. Almai Ferencz, „	8
38. Hatfaludi József, „	5
39. Kovács Samu, „	3
40. Ujfalvi Ádámé, „	3
41. Törpényi Lajos, „	18
42. Ötvös Anna, „	8
43. Voith János, „	8
44. Kepes Gyula, „	10
45. Báró Huszár Sándor, Déés	10
46. Polgári tanoda, Zilah	30
47. Erdélyi gazdasági egylet	70
48. Kecskemétvidéki gazd. egylet	100
49. Thoroczkay Sándor, Toroczkó-Sz.-György	25
50. Vadady Gergely, Sárd	9
51. Szász Pál, „	3
52. Lócsey Sp. Lajos, Nagy-Enyed	12
53. Boros Albert, Sz.-Gericze	4
54. Béli Gergely, Veresmart	40
55. Nagy Dániel, Kolozsvár	40
56. Berde Áron, „	30
57. Békésy Károly, „	15
58. Gróf Bethlen Károly, Bethlen	12
59. Gróf Bethlen Béla, Arokalja	8
60. Zeyk Gábor, Diód	8
61. Gyéresi kertész	32
62. Kilin Miklósné, Kolozsvár	42
63. Tóth Istvánné „	34
64. Göndöcs Benedek, Békés-Gyula	35

összesen 1372 faj.

II. Körte csoport.

	faj.
1. Brassai József, Kolozsvár	70
2. id. Bodor Pál, „	40
3. Nagy Ferdinand, „	2
4. Ötvös Anna Déés	2
5. Torda-aranyosi gazd. egylet	20
6. Szentpéteri János, Torda	12
7. Szentpáli Ignác, Ar.-Polyán	2
8. Dr. Harmath, Torda	2
9. Székely László, Csegez	1

	faj.
10. Osztián Gergely, Torda	2
11. Dániel József, „	3
12. Torda-koppándi kertész	10
13. Boros Albert, Sz.-Gericze	3
14. Thoroczkay Sándor, Toroczkó-Sz.-György	5
15. Szabó József, Szász-Fenes	10
16. Nötanító-képezde, Kolozsvár	5
17. Békésy Károly, „	2
18. Kovács Samu, Déés	2
19. Bély Gergely, Veresmart	20
20. Lovag Vincenti Nándor, Diód	12
21. Korbuly Bogdán, Lompért	13
22. Szentgyörgyi Lajos, Kolozsvár	15
23. Orel Máté, Gyergyó-Szent-Miklós	2
24. Gyéresi kertész, Gyéres	7
25. Nagy Dániel, Kolozsvár	20
26. Kis-Kun-Halasi termelők	12
27. Horváth Márton, Krizba	32
28. Zeyk József, Gombás	30
29. Nélis Gregoire, Jodoigne (Belgium)	16

összesen 372 faj.

III. Szőlő csoport.

	faj.
1. Nagy Dániel, Kolozsvár	25
2. Zeyk József, „	50
3. Erdélyi gazd. egylet, Kolozsvár	70
4. Szentgyörgyi Lajos, „	100
5. Dr. Wolff Gyula, „	80
6. Scarlat C. Moscu, Bukarest	2
7. Szász Pál, Sárd	4
8. K.-monostori tanintézet	30

összesen 361 faj.

IV. Vetemény és főzelék csoport.

1. Nagy Tamásné, Vajda-Szent-Iván.
2. Bajthai Vojnics Jakab, Szabadka.
3. Simkovics Jánosné, Válaszut.
4. Torda-koppándi kertész.
5. Gobóczy Károly, Nagyvárad.
6. Olcsvári Gábor, Harasztos.
7. Szolnok-dobokai gazd. egylet.
8. Gróf Kornis Victor, Sz.-Benedek.
9. Nötanító-képezde, Kolozsvár.
10. Deák László, Kecskemét.
11. id. Zágonyi Szabó Mihályné, Kolozsvár.
12. Lészay János, Puj.
13. Tóth Istvánné, Kolozsvár.
14. Nagy Ferdinand, „
15. Hatházi Istvánné, „
16. Himmelstein József, „
17. Farkas László, „
18. Kilin Miklósné, „
19. Pfeifer József, Bonczida.
20. Gróf Bethlen István kertésze, M.-Sámsond.

21. Burkhart Ágostonné, Kolozsvár.
22. id. Kilin Károlyné,
23. Dávid Farkas, Burjános-Ó.-Buda.

V. Szobakertészet csoportja.

1. Kypta Ágoston, Brassó.
2. Kolozs-monostori gazd. tanintézet.
3. Gróf Haller Gáborné, Sz.-Fenes.
4. Heberlein F., N.-Szeben.
5. Tauffer Ferencz, Kolozsvár.
6. Farkas testvérek, Nagy-Várad.
7. Vizi Endréné, Kolozsvár.
8. Zobatz Ferencz, „
9. Brencsán Mária, „
10. Schuster Károly, „
11. Herczeg Lajos, „
12. Wernlein Ernő, „
13. Dr. Nagy József, „
14. Gyarmathy kert. „
15. Dr. Krész Ottóné, „
16. Reinbold Olivér, „
17. Orbán Józsefné, „
18. Gegenbauer József, „
19. Marek János, „

VI. Kerti eszközök és vegyes.

1. A Krauss, Bécs.
2. Gschwandtner N., Kolozsvár.
3. Csapó Sándor, „
4. Göndöcs Benedek, Békés-Gyula.
5. „Obstgarten“ kiadó hivatala, Klosterneuburg.
6. „Gyümölcsészeti füzetek“ kiadó hivatala, Budapest.
7. Heberlein F., Nagy-Szeben.

A csoportonkénti összeg 150 kiállítót mutat fel.
Kolozsvárt, 1880. october 29-én.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Gyümölcsészeti értekezlet.

Az erdélyi gazdasági egylet helyiségében october 29-én d. u. 3 órakor az egylet alelnökének Szabó Józsefnek elnöklése alatt gyümölcsészetiünk érdekében népes értekezlet tartott, melyen távol vidékről több tekintélyes kiállító, hazánk Királyhágón tuli részéből Villási Pál, Lukácsy Sándor, Miklós Gyula képviselő és szőlőszeti kormánybiztos, a bihari gazdasági egylet titkára s városunkból a kertészet és gyümölcsészet számos szakfőnöke és kedvelője vett részt.

Szabó József megnyitván az értekezletet, tanácskozás elé terjeszti annak tárgyát, hogy mely gyümölcsfajok volnának kiválasztandók és termelésre ajánlandók, továbbá mik lennének még a teendő hazai gyümölcsészetünk emelése érdekében.

Lukácsy Sándor szerint historiai adatok bizonyítják, hogy hazánk már századokkal ezelőtt Európa gyümölcstára volt és most már nemcsak elveszítette ezen tekintélyes állását, hanem benn a hazában is idegen földről behozott gyü-

mölcsök szerepelnek. Ennek pedig nincs egyéb oka, mint az, hogy a gyümölcsstermelés terén nincs közöttünk összetartás és egyesülés. Tisztelt ő a tudományt, de ez kizárólag nem lehet a gyümölcsészet vezére gyakorlat nélkül. Megtörtént például Észak-Amerikában, hogy ott az európai legjobboknak elismert fajok a különböző égalji viszonyok miatt rosz konyha-gyümölcsökké váltak, mig nem egy tábornok volt az, a ki kezébe vette az összes egyesült államok gyümölcsészetének szervezését. S az lett az eredménye, hogy az amerikai őszi barack járja a continenst és Budapesten amerikai almát árulnak. A mit e tábornok tett a gyümölcsészet fejlesztésére, azt kell tennünk nekünk is. Legelső sorban kipuhította, hogy van-e érzék a gyümölcstenyésztéshez? Congressusra hívta a gyümölcstermelőket és egyszermind felszólította őket, hogy küldjék be minden vidékről az ott legjobban tenyésző tíz fajta almát. Midőn az együtt volt, a tapasztalati adatok után a minden vidéken tenyésző és arra méltó almáról kimondotta, hogy ez az egyesült államok egész területén tenyészhető s ily formán meghatározta mind, hogy fensikon, homokos vagy mocsáros helyen mely fajta almák legalkalmasabbak a tenyésztésre s ez alapon indulván meg a termelés, ma csak gyümölcs-kivitelből hat millió dollár jövedelme van Amerikának.

Ugyanezt kell nekünk is cselekednünk, egyesülnünk az egész országban és vándorgyűléseket tartva, a beküldött fajok után ítéletet mondanunk. Összetett erővel legalább egyelőre a külföldi behozatalt megakadályozhatnók. Másfelől azonban egyik legnagyobb hibánk, hogy inkább arra törekszünk, hogy sokat, hogysem jót termeljünk. A fák kezelése a legtekintélyesebb uradalmakban is hibás és e miatt sem elég, sem szép gyümölcsöt nem termelnek, csak maga a mély ültetés kimondhatlan károkat okoz. Szükséges volna tehát egy népszerű rövid utasítást is kidolgozni a fák kezelésére nézve s ezt minden uton terjeszteni a nép között. A piacra-vitel szintén igen nagy fontossággal bír és a magasabb politika körébe tartozik. Az északamerikai szabadságharc a miatt kezdődött, hogy Anglia megtöltötte az indigó bevitelét és csak közelebb járva, Bismarck kiszorította a mi szőlőinket a rajnai szőlő érdekében. Ehez hasonló érdekekben szükséges az összes gyümölcstermelők egyesülése és a gyümölcsészet érdekeinek tekintélyes hangsúlyozása.

Berde Áron azt hiszi, hogy maga a vidék még nem szabja meg valamely gyümölcs tenyésztésének helyes voltát, mivel ugyanazon vidéken, ha talán valamely más fajta gyümölcsessel tennének kísérletet, meglehet ép oly szépen tenyészne. A néppel, úgy véli, nem könyvekkel, hanem empirice lehet csupán a helyes kezelési elveket megkedveltetni. Kivitelre nézve Amerikára nem hivatkozhatunk, mert a gyümölcsre nézve a vizen való szállítás a legkényelmesebb mód. Alig hiszi, hogy gyümölcsészetünk nagyobb kivitelre számíthatna, mivel nyugaton szebben és jobban termelik a gyümölcsöt; délen az emberek műveletlenek a nemesebb gyümölcsök fogyasztásához; legfeljebb északon tehetünk kísérletet hazai speciálitásainkkal.

Lukácsy szerint igen is a vidék szabja meg a gyümölcs termelhetőségét. A midőn például a keresztes háborúk alatt, ha-

zánk lévén az átjáró a keletre s a keresztesek itt rakták le, a mit keletről magukkal hoztak, némely akkor importált gyümölcsfajok maig is életben vannak, mások meg egészen kivesztek. — Körös, Kecskemét nincs tengeren s azért csak Körösről évenként 50 ezer mázsa gyümölcsöt visznek ki. Ragaszkodik indítványához, hogy egyesülni kell és nyomon tartani az üzleti viszonyokat.

Szabó Samu szerint Lukácsy már a déési kiállításon elmondotta a fennebieket, melyből mind csak a gyümölcsészetnek tudományos művelése iránti ellenszenvé tűnik ki. Akkor is ahhoz ragaszkodott szülő, hogy fennebb hangoztatott hivatást, mellyel elméletileg ő is egyetért, a gazdasági egyesületeknek kell teljesíteniük és ezeket kell országos szövetségbe hozni.

Lukácsy tiszteli a tudományt, de nem hiszi, hogy gyakorlat nélkül meg tudná szabni, hogy Krakkónak vagy Szentpétervárnak miféle gyümölcs kell. A kecskemétiak, kik a gyümölcs kivételből élnek, nem a tudós szakférfiakat, hanem az izraelita kereskedőket s a kofákat kérdik meg, hogy miféle gyümölcsessel szolgáljanak. Nem annyira tudományos, mint inkább közgazdasági emberek kezében szeretné tehát látni az ügyet.

Bodor Pál hangsúlyozza, hogy a tudomány világa és szakférfiak nélkül nem lehet emelni a gyümölcsészetet.

Br. Kemény János indítványozza, hogy küldjön ki az értekezlet egy bizottságot, mely a kiállítást tanulmányozza s véleményét adjon a művelésre legalkalmasabb fajokra nézve.

Kovács Samu megtoldja az indítványt azzal, hogy a különböző nevek alatt szereplő azonos gyümölcsök elnevezései is tisztáztassanak ezen bizottság által.

Villási Pál szükségesnek tartja, hogy a gyümölcs értékesítése is figyelembe véve legyen a téren oktatóra, vezetőre lévén szükség, kerestessenek az ügyet felkaroló üzleti emberek is.

Veress Ferencz tevékenységre inti a gyűlést s figyelmeztet arra, hogy például a besztercevidékiek is ügyességgel és tevékenységgel miként tudják értékesíteni terményeiket. Rosszalja, hogy a tudomány és gyakorlat feletti elméleti vitákkal pazarolják el az időt.

Szabó Samu igaz elismeréssel említi fel, hogy az előtte szóló a pomológiának legfáradhatlanabb művelője még pedig ékesen szóló tettekkel s épen tudományos irányban egy maga sokkal többet tett, mint a mennyit az egész gyümölcsészeti kiállítás felmutat. De tárgyalás nem folyhat ellenzétek nyilvánítása nélkül. Maga is pártolja egy bizottság útján a kiállítás tanulmányozását.

Békésy Károly azt hiszi, hogy a kiállítás tanulmányozása és a legcélszerűbb fajok meghatározása üdvös eredményű lehet a jövőre nézve, de mulhatatlanul szükséges annak érdekében is tenni valamit, a mivel jelenben birunk. A kiállítás tanúsága szerint gyümölcstenyésztésünk fejlett s a kereskedelemre elég anyaggal bír. Azt is tudjuk, hogy a gyümölcs versenyképes, kereskedelmet és forgalmat kell tehát számára teremteni. Nem hiszi, hogy az értekezlet egyik tagjának indítványa szerint kereskedőknek fogni lehetne az embereket, ilyeneket

az érdek és haszon teremt. Másként kellene tehát gyümölcsaink forgalomba hozásáról gondoskodni. Nézete szerint a kereskedelem első feltétele, hogy az üzletemberek tudják mivel birunk és a termelők viszont tudomással birjanak arról, hogy hol és kik hajlandók megvásárolni azt, a mivel birnak. Szükségesnek találja tehát, hogy az erdélyi gyümölcsstermelőkről és a termelés mennyiségéről hozzávető statisztika készíttessék, mely megküldessék a hazai ismert és több külföldi gyümölcskereskedőknek, viszont a gyümölcskereskedéssel foglalkozó cégek hozassanak a termelők tudomására. Indítványozza tehát, hogy ennek kidolgozásával is bizassék meg a küldöttség.

Kovács Samu, Fekete Pál és Békésy Károly rövid felszólalása után elnök kijelenti, hogy Br. Kemény János, Kovács Pál és Békésy Károly indítványai egyhangulag elfogadtattak s a bizottságba a gazdasági egyesület gyümölcsészeti szakosztályának tagjain kívül Br. Kemény János, Villási Pál, Kovács Samu, Békésy Károly, Fekete Pál és Lukácsy Sándor küldettek ki.

Elnök a gyűlést feloszlátván, Szabó Samu az erdélyi pince-egylet pincezáinak meglátogatására és borkostolásra hívja meg az értekezletet. (Kelet.)

Kiállítási kiténtetések.

Az alábbiakban adjuk a bíráló bizottság által megítélt kiténtetések lajstromát.

I. Alma és körte csoport

bíráló bizottságának jegyzőkönyve.

Elnök: Berde Áron, — Brassai József, báró Kemény János, Kovács Sámuel, Wolf Gábor, Szabó Sámuel, Villási Pál.

1) Kérdésbe téve, hogy az egyesületek által kiállított gyűjtemények nyerhetnek-e érmeket?

Határozatilag kimondatott, hogy az egyesületek csak dísz oklevéllel tüntethetik ki, melyben fölemlítessék, hogy éremre is érdemes lett volna.

2) Hasonlóképen azon gyűjtemények, melyek versenyen kívül állóknak vannak jelezve díszoklevéllel kiténtethetők, a versenyen kívülállás esete az oklevélben kifejezetten.

3) A közzétett bírálati vezérelvek szerint jutalmaztatni fognak:

- A 60 faj alma és körtéből legtöbbet kiállító.
- A hazai almafajok legteljesebb gyűjteménye.
- A vegyes gyümölcsfajok.

Mindezen jutalmazásokra rendelkezés alatt áll az ezen szak számára kezdetben határozott 3 ezüst és 6 bronz érem kívül, a kertészeti eszközök csoportjától áttett 2 ezüst és 5 bronz érem, tehát összesen 5 ezüst és 11 bronz érem.

4) Általános megállapodás szerint következő kiténtetések szavaztattak meg:

Ezüst érmét nyertek:

Nagy Dániel, Kolozsvár, a termesztésre ajánlt fajok kitünő gyűjteményéért (alma-körte).

Böldi Gergely, Veresmart, gazdag gyűjteményéért,

melyben a hazai fajok kitünő helyet foglalnak el (alma-körte).

Gr. Haller Ferencz, Fejéregyház, szép és gazdag alma gyűjteményéért.

Zeyk József, Gombás, szép és gazdag körte gyűjteményéért.

Horváth Márton, Krizba, szép körte gyűjteményéért.

Bronz érmet nyertek:

Gellner Gottfrid, Beszterce, alma-körte.

Báró Wesselényi Béla, Zsibó, alma.

Tóth Tamás, Kolozsvár, alma-körte.

Korbuly Bogdán, Lompért, alma-körte.

Torda-koppándi kertészet, „ „

Szentgyörgyi Lajos, Kolozsvár, körte.

Thoroczkai Sándor, T.-Sz.-György, alma-körte.

Kis-Kun-halasi termelők, alma-körte.

Polgári tanoda, Zilah, alma.

Vadadi Gergely, Sárd, alma.

Göndöcs Benedek, Békés-Gyula, alma gyűjteményéért.

Dicsérő oklevelet nyertek:

Erdélyi gazd. egyesület, legkitünőbb alma gyűjteményéért; — első ezüstéremre lett volna különben érdemes:

Torda-aranyosi gazd. egyesület, alma-körte gyűjteményéért, ezüst érem helyett.

Kecskemét vidéki gazd. egyesület, bronz érem helyett.

Brassai József, legkitünőbb körte és alma gyűjteményéért, ezüst érem helyett (versenyen kívül).

Id. Bodor Pál, kitünő alma és körte gyűjteményéért, ezüst érem helyett (versenyen kívül).

Tóth Istvánné, Kolozsvár, { mindketten bronz
Kilin Miklósné, „ { érem helyett (versenyen kívül.)

Gregoire Nelis Belgiumból, körte gyűjteményéért ezüst érem helyett.

Továbbá oklevélre érdemesítették:

Lovag Vinczenti Nándor, Diód.

Gr. Béli Ferenczné, Dicső-Szt.-Márton.

Gyóresi kertészet.

Berde Áron, Szucsák (versenyen kívül.)

Burkhard Ágoston, Kolozsvár.

Törpényi Lajos, Dézsakna.

Ezzel a jegyzőkönyv bezáratott.

Berde Áron,

elnök.

Szabó Sámuel,

helyettes jegyző.

II. Szőlő csoport.

Biráló bizottság: elnök Miklós Gyula, Gotthard József, Fekete Pál, jegyző: Zonda László.

1) Borszőlő.

Egyleti ezüst érmet nyert tordai Dr. Wolff Gyula a hazai borszőlő fajok sikerült bemutatásáért. (80 faj.)

Egyleti bronz érmet nyert gombási Zeyk József bel- és külföldi szőlőgyűjteményéért. (50 faj.)

Egyleti bronz érmet nyert továbbá a kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet 30 fajból álló szép gyűjteménye.

2) Asztali szőlő.

Első díj 3 drb. aranyat nyert kolozsvári Szentgyörgyi Lajos 95 fajból álló ritka szép gyűjteményéért.

Második díj 2 drb. aranyat nyert kolozsvári Nagy Dániel 30 fajból álló szép gyűjteménye. —

Az erdélyi gazdasági egyesület 80 fajból álló gyűjteménye versenyen kívül állott. —

III. Vetemény és főzelék csoport.

Biráló bizottság: elnök Szabó József, Kilin Miklós, Rosenberger Mátyás, Tóth István, Voith János, jegyző Gobóczy Károly.

1. Csoportozatok díjazása:

Az első és harmadik díj nem adatott ki.

Második díj 2 drb. aranyat nyert a Torda-koppándi kertészet, kertész Thurzó János.

2. Egyes kiváló termékek díjazása.

Két drb. ezüst forintot nyert: Gróf Bethlen István, sámsondi kertészete karfiol és gyök-növényekért.

Egy drb. ezüst forintot nyertek:

Hatházy Istvánné káposzta és gyök-növényért.

Nagy Tamásné Vajda-Szent-Iván paszternák és petrezselyemért.

Id. Zágonyi Szabó Mihályné Kolozsvár gyök-növényekért.

Nőtanítóképezde kertészete Kolozsvár, káposzta és gyök-növényért.

Kilin Károlyné Kolozsvár, káposzta és gyök-növényért.

Dicsérő oklevelet nyert a kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet kertészete század haladó, tudományosan ismertett burgonyagyűjteményéért.

A versenyen kívül álló Gobóczy Károly és neje 60 faj burgonya gyűjteménye, Kilin Miklósné és Tóth Istvánné vetemény csoportjai különös elismerés jeléül dicsérő oklevéllel lettek kitüntetve. —

IV. Szobakertészet csoportja.

Biráló bizottság: elnök Wernlein Ernő, Horváth Bertalan, Biró Pál, Reinhold Olivér, jegyző Dr. Nagy József.

1. Kereskedelmi kertészek csoportozatai

Első jutalmul 3 drb. aranyat nyert a Gyarmathy kert kertésze Manias János,

Második jutalmul 2 drb. aranyat nyert a sétatéregyület kertésze Zobatz Ferencz

Harmadik jutalmul 1 drb. aranyat nyertek nagyvárad Farkas testvérek.

Dicsérő oklevelet nyertek:

A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet kertészete.

2. Virágcsokrok (bukétok).

Első jutalmat egyleti bronzérmet nyert Heberlein F. nagyszabeni műkertész.

Második jutalmat egyleti bronzérmet nyert Kypka Ágoston brassói műkertész.

3. Magánosok csoportozatai és növényei.

Dicsérő oklevelet nyertek:

Dr. Krész Ottóné feltűnő szép philodendronért.

Gróf Haller Gábornó számos és szép begoniáért.

Vizi Endréné feltűnő szép ficus és philodendronáért.

Herczeg Lajos szép és erős agave americanáért.

Tauffer Ferencz szép magas koronájú oltott rózsákért (versenyen kívül bemutatva).

Thurzó Ferencz torda-koppándi kertész új módú rózsaoaltásáért.

Brencsán Mária szép philodendronért.

A bíráló bizottságnak nem érdekelt tagjai mint teljes elismerésre méltókat még kiemelni kívánják a versenyen kívül bemutatott Wernlein Ernő, Dr. Nagy József és Reinbold Olivér által kiállított disznónövényeket. —

V. Kerti eszközök és vegyesek csoportja.

Bíráló bizottság: elnök Gróf Kornis Victor, Tauffer Ferencz, jegyző Várady Géza.

Dicsérő oklevelet nyertek:

1. Csapó Sándor kolozsvári czég talajművelő és más kertészeti eszközöknek csinnal rendezett csoportos kiállításáért.

2. Gschwandtner kolozsvári lakos öjtóviasz és faszekényesért.

3. Heberlein F. nagyszabeni műkertész brumata enyvért.

4. Krauss A. bécs-währingi gépgyáros sövény-nyeső ollóiért.

A magyar országos gazdasági egyesület által kiadott és Világi Pál által szerkesztett „Gyümölcsészeti füzetek”-ről a bíráló bizottság teljes elismeréssel nyilatkozva, ajánlja azt minél hathatósabb pártolásra és széleskörű elterjesztésre. —

* * *

Összesen odaitéltetett 6 ezüst és 15 bronz-érem, 13 drb arany, 7 ezüst frt és részint ezek mellett, részint külön 63 oklevél, mely kitüntetések november hó 2-án délelőtt 11 órakor a kiállítás nagy termében kiosztva lettek.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Eladó gyümölcs.

A most folyó gyümölcsészeti kiállításra a következő termelők jelentettek be eladó gyümölcsöt u. m.;

Boros Albert, Szent-Gericzo, egri körte $\frac{4}{5}$ hectoliter csomagolással, de póstadij nélkül, 2 frt 50 kr-jával $\frac{1}{5}$ hectoliterenként (vagy is litervékánként).

Törpényi Lajos, Déésakna, mintegy 40 hectoliter vegyes alma à 5 frt, fajonként válogatva à 7 frt 50 kr.

Vadadi Gergely, Sárd, pónyik 20, batul 40, páris alma 30 és vegyes alma szintén 30 hectoliter.

Gróf Bethlen Károly, Bethlen, 20 hectoliter vegyes alma.

Löcsey Sp. Károly, Nagy-Enyed; Abafi alma $\frac{4}{5}$ hectoliter, darabja 2 kr., pónyik 3000, francia boros 500, török muskotály 600, narancs alma 2000, diszalma 400, szász tányér 500, mádai csikós 2000, Porefel 200, Páris 500, arany sárga vagy riesling alma 500 és kormos 200 darab, 1—2 $\frac{1}{2}$ krajczárig darabja faj és minőség szerint.

Béldy Gergely, Veresmart, vegyes alma 7 hectoliter.

Özvegy Gróf Károlyi Edéné Torda-koppándi kertészete: bőr reinette 1 $\frac{1}{5}$, kanadai reinette $\frac{4}{5}$, citrom alma $\frac{4}{5}$, hamburgi rambour $\frac{3}{5}$, fontos rambour $\frac{2}{5}$, kormos reinette 2, maroszekei páris 2 $\frac{1}{5}$, muskotály királyka $\frac{1}{5}$, pogácsa alma 1 $\frac{2}{5}$, pogácsa alma 1 $\frac{2}{5}$, szász tányér $\frac{3}{5}$, sovári alma 44, szász pap alma $\frac{2}{5}$, szeges alma 1 $\frac{2}{5}$ szürke reinette $\frac{3}{5}$, sárga jeges tányér $\frac{4}{5}$, török muskotály $\frac{4}{5}$, zöld stettini 1 $\frac{2}{5}$ és zöld jeges tányér 3 hectoliter, melyeknek ára 3 frt 50 krtól 5 frtig váltakozik hectoliterenként.

Dancs Mozesnél, Nagy-Enyed, mintegy 40 hectoliter pónyik, batul és kék alma van eladó.

Dezső Zsigmondnál Nagy-Enyeden kapható 24 hectoliter pónyik, 4 hectoliter páris, 10 hectoliter gyógyi alma, csomagolással együtt hectolitere 7 frt 50 kr.

Vevőkül eddig jelentkeztek, kikhez árral ellátott mustaküldemény intézhető: Szakál László kereskedő Budapest és Schönbeck Imre kereskedő Esztergom.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Apanagyfalu, 1880. october 25.

Az őszi vetések meglehetősen szépek, a rozsvetés még befejezve nincs — némelyek búzát is vetnének, de a folytonos esőzés gátolja. — A tengeri szedést bevégeztük. — A szüret is megtörtént — a szőlő nagy mértékben rothadt, miért is kevés borunk lett, holdanként 35-40 erd. veder. A must cukortartalma — Klosterneuburgi mustmérő szerént 16—16 $\frac{1}{2}$, sav tartalma 13—14 pm. — Lesz jó savanyu italunk. — Ma virradóra erős fagy volt; minek köszönhetjük azt, hogy hetetek mulva kiderült az ég. — Gazdasági állataink egészségesek, nemsokára jászolra kerülnek. Rüsler Károly.

Dicső-Szt.-Márton, 1880. october 25.

Szüretünk olyan gyenge volt, hogy alig érdemli meg, hogy az ember róla írjon. Octóber 18-án vette kezdetét s két nap alatt véget ért, alig lehetett egy-egy jó gerezdet kapni, a must 7—10 próbás. — (Wagner) octóber hó 15-én tartatott országos vásáron alig volt 100 drb. marha; kereslet, kínálat oly gyenge, hogy bizon helyesebb lenne meg se tartani jövőre, vagy pedig áttenni octóber hó utolsó napjaira, hiszen, hogy is lehetne azon napokban jó vásár, mikor a legjobban foly a tengeri-szedés, koró-vágás, szüretre-készülés stb. — Őszi vetésnek vége, igen jól sikerült. Gyümölcs községünkben semmi sem termett. — Tengerink jól sikerült, még azon a helyen is, hol a Julius hó 2-iki jégeső elverte. — Mai napra fagy lett, roppant szeles időnk